

Zaak T-69/89

Radio Telefis Eireann tegen Commissie van de Europese Gemeenschappen

„Mededinging — Misbruik van machtspositie —
Auteursrecht — Gedragingen die uitgave en verkoop van
wekelijkse alomvattende tv-gidsen verhinderen”

Arrest van het Gerecht (Tweede kamer) van 10 juli 1991 489

Samenvatting van het arrest

- 1. Mededinging — Administratieve procedure — Adviescomité voor mededingingsregelingen en economische machtsposities — Vaststelling van inhoud van dossier dat aan comité moet worden toegezonden — Beoordelingscriteria — Niet-toezending van proces-verbaal van hoorzitting met ondernemingen — Gevolgen
(Verordening nr. 17 van de Raad, art. 10, lid 5)*
- 2. Mededinging — Administratieve procedure — Adviescomité voor mededingingsregelingen en economische machtsposities — Termijn voor convocatie van comité
(Verordening nr. 17 van de Raad, art. 10, lid 5)*
- 3. Mededinging — Machtspositie — Relevante markt — Wekelijkse overzichten van televisieprogramma's en tijdschriften waarin zij worden gepubliceerd
(EEG-Verdrag, art. 86)*

4. *Vrij verkeer van goederen — Industriële en commerciële eigendom — Artikel 36 EEG-Verdrag — Uitlegging met inachtneming van mededingingsregels*
(EEG-Verdrag, art. 2, 3, 36, 85 en 86)
5. *Mededinging — Machtspositie — Auteursrechten — Wekelijkse overzichten van televisieprogramma's — Uitoefening van recht — Misbruik — Voorwaarden*
(EEG-Verdrag, art. 36 en 86)
6. *Mededinging — Machtspositie — Ongunstige beïnvloeding van handelsverkeer tussen Lid-Staten — Criteria*
(EEG-Verdrag, art. 86)
7. *Mededinging — Administratieve procedure — Beëindiging van inbreuken — Bevoegdheid van Commissie — Bevelen aan ondernemingen*
(Verordening nr. 17 van de Raad, art. 3, lid 1)
8. *Internationale overeenkomsten — Overeenkomsten van Lid-Staten — Overeenkomsten gesloten vóór inwerkingtreding van EEG-Verdrag — Artikel 234 EEG-Verdrag — Doel — Draagwijdte — Rechtvaardiging van beperkingen van intracommunautair handelsverkeer — Ontoelaatbaarheid*
(EEG-Verdrag, art. 234)

1. De inhoud van de bij artikel 10, lid 5, van verordening nr. 17 aan de Commissie opgelegde verplichtingen om het Adviescomité voor mededingingsregelingen en economische machtsposities een uiteenzetting van de zaak alsmede een opgave van de voornaamste stukken van het dossier en een voorontwerp van een beschikking voor elk der te onderzoeken gevallen voor te leggen, en de vraag of deze verplichtingen al dan niet wezenlijke vormvoorschriften zijn, moeten in elk afzonderlijk geval worden beoordeeld in het licht van het doel van de toezending van de documenten, namelijk het comité in staat te stellen zijn adviserende taak met volledige kennis van zaken te vervullen. Het comité moet op de hoogte zijn van de belangrijkste feitelijke en juridische elementen van de procedure van

toepassing van de artikelen 85 en 86, waarover het wordt geraadpleegd, en moet in het bijzonder — in overeenstemming met het algemene beginsel dat de bij een inbreukprocedure betrokken ondernemingen het recht hebben te worden gehoord — volstrekt objectief worden ingelicht over het standpunt en de voornaamste argumenten die deze ondernemingen kenbaar hebben gemaakt in hun opmerkingen over alle door de Commissie na afloop van het onderzoek tegen hen aangevoerde punten van bezwaar.

Het proces-verbaal behoort dus weliswaar in beginsel tot de voornaamste stukken van het dossier in de zin van artikel 10, lid 5, van verordening nr. 17 en moet daarom bij de convocatie aan

het comité worden toegezonden, maar deze toezending vormt slechts een wezenlijk vormvoorschrift, indien dat in een bepaald geval noodzakelijk blijkt om het Adviescomité in staat te stellen zijn advies met volledige kennis van zaken uit te brengen, dat wil zeggen zonder op een essentieel punt door onjuistheden of lacunes in dwaling te worden gebracht. Dit is niet het geval wanneer het proces-verbaal van de hoorzitting geen belangrijke nieuwe informatie bevat, die nog niet was vervat in de bij de convocatie van het Adviescomité gevoegde schriftelijke antwoorden van de betrokken onderneming op de mededeling van de punten van bezwaar.

2. De in artikel 10, lid 5, van verordening nr. 17 vastgestelde termijn van twee weken voor de convocatie van het Adviescomité voor mededingingsregelingen en economische machtsposities wordt in acht genomen wanneer de raadpleging niet eerder in een gezamenlijke bijeenkomst van genoemd comité en de Commissie plaatsvindt dan op de veertiende dag na de verzending van de convocaties.

Deze termijn van veertien dagen vormt een zuiver interne procedureregulering, die bij niet-inachtneming de eindbeschikking van de Commissie slechts onwettig kan maken, wanneer het comité niet voldoende tijd ter beschikking had om zich van de belangrijkste elementen van de zaak op de hoogte te stellen en met volledige kennis van zaken een beslissing te nemen en de niet tijdige convocatie daardoor schadelijke gevolgen voor de betrokken onderneming kon meebrengen.

3. Voor de toepassing van artikel 86 EEG-Verdrag vormen de markt van wekelijkse

programmaoverzichten en die van tv-gidsen waarin deze worden gepubliceerd, een submarkt van de markt van gegevens over televisieprogramma's in het algemeen. Zij bieden een produkt aan — informatie over de weekprogramma's — waarnaar een specifieke vraag bestaat zowel van derden die alomvattende tv-gidsen willen publiceren en in de handel brengen, als van televisiekijkers.

4. In het stelsel van het Verdrag moet artikel 36, wanneer het gaat om vaststelling van de omvang van de bescherming die dit artikel beoogt te bieden aan industriële en commerciële eigendomsrechten, worden uitgelegd in het licht van de doelstellingen en activiteiten van de Gemeenschap, zoals omschreven in de artikelen 2 en 3 EEG-Verdrag, en moet bij de beoordeling in het bijzonder rekening worden gehouden met de vereisten verband houdend met de totstandbrenging van een stelsel van vrije mededinging binnen de Gemeenschap, als bedoeld in genoemd artikel 3, sub f, en die onder meer tot uitdrukking komen in de verbodsbepalingen van de artikelen 85 en 86 EEG-Verdrag.
5. Weliswaar verleent de bescherming van het specifieke voorwerp van het auteursrecht de rechthebbende in beginsel het niet door het Verdrag aangetaste alleenrecht om het beschermde werk te veelevoudigen, en vormt de uitoefening van dit recht op zich geen misbruik, doch het ligt anders, wanneer uit de bijzonderheden van het concrete geval blijkt, dat dit alleenrecht wordt uitgeoefend op zodanige wijze en onder zodanige omstandigheden, dat in feite een doel wordt nagestreefd dat kennelijk in strijd is met de doelstellingen van artikel 86 EEG-Verdrag. In zo een geval wordt het auteursrecht namelijk niet meer uitgeoefend op een wijze die in overeenstemming is met de wezenlijke functie ervan in de zin van

artikel 36 EEG-Verdrag, welke functie erin bestaat, de morele rechten op het werk te beschermen en de beloning van de creatieve inspanning te verzekeren, met inachtneming van de doelstellingen van, in het bijzonder, artikel 86.

ging van de mededingingsstructuur in de gemeenschappelijke markt. Voor de toepasselijkheid van artikel 86 is het dus voldoende dat het misbruik het handelsverkeer tussen Lid-Staten ongunstig kan beïnvloeden en is het niet noodzakelijk dat het handelsverkeer daadwerkelijk ongunstig is beïnvloed.

Zulks is het geval wanneer een omroepmaatschappij het in het nationale recht verleende auteursrecht op haar wekelijkse programmaoverzichten gebruikt om de publikatie ervan uitsluitend aan zichzelf voor te behouden, en aldus verhindert dat er op de submarkt van tv-gidsen, waarop zij een monopoliepositie bezit, een nieuw produkt verschijnt, waarin de programma's van alle kanalen worden vermeld, die door de televisiekijkers kunnen worden ontvangen, en waarnaar van consumentenzijde een potentiële vraag bestaat.

6. Bij de uitlegging en de toepassing van de voorwaarde in artikel 86 EEG-Verdrag met betrekking tot de gevolgen voor het handelsverkeer tussen de Lid-Staten, dient men uit te gaan van het doel van die voorwaarde, namelijk om ter zake van de mededingingsregels het toepassingsgebied van het gemeenschapsrecht af te bakenen tegenover dat van het recht der Lid-Staten. Onder het gemeenschapsrecht valt dan elke gedraging die de vrije handel tussen Lid-Staten in gevaar kan brengen op een wijze die schadelijk kan zijn voor de verwezenlijking van de doelstellingen van één markt tussen de Lid-Staten, inzonderheid door afscherming van de nationale markten of door wijzi-

7. De door artikel 3, lid 1, van verordening nr. 17 aan de Commissie toegekende bevoegdheid om de betrokken ondernemingen te verplichten de inbreuk ongedaan te maken, houdt voor de Commissie het recht in, hun te bevelen iets bepaalds te doen of na te laten, opdat er een einde aan de inbreuk komt. In dat licht moeten de aan die ondernemingen opgelegde verplichtingen overeenstemmen met wat nodig is voor het herstel van een rechtsconforme toestand, rekening houdend met de omstandigheden van het betrokken geval.

8. Artikel 234 EEG-Verdrag moet aldus worden uitgelegd, dat op overeenkomsten die vóór de inwerkingtreding van het Verdrag zijn gesloten, geen beroep kan worden gedaan in de betrekkingen tussen Lid-Staten, ter rechtvaardiging van beperkingen in de intracommunautaire handel. Dit artikel, dat namelijk ten doel heeft om te verzekeren, dat de toepassing van het Verdrag geen invloed heeft op de eerbiediging van de rechten van derde landen, voortvloeiende uit een vóór de inwerkingtreding van het Verdrag met een Lid-Staat gesloten overeenkomst, noch op de nakoming door die Lid-Staat van de uit deze overeenkomst voortvloeiende verplichtingen, regelt slechts de rechten en verplichtingen tussen de Lid-Staten en derde landen.